

Olsztyn 19 marca 2025 r.

Wydział Kontroli

WK-I.431.2.2025

**Szanowna Pani
Elżbieta Zabłocka
Starosta Bartoszycki
ul. Stefana Grota-Roweckiego 1
11-200 Bartoszyce**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Pani treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Starostwie Powiatowym w Bartoszycach, ul. Stefana Grota-Roweckiego 1, 11-200 Bartoszyce, NIP 7431643516, REGON 510750367.

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Kontroli Warmińsko- Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie:

Michał Wasilewski – starszy inspektor wojewódzki; przewodniczący zespołu kontrolnego, legitymacja służbowa nr 6/2025, wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko - Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – na podstawie upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.30.2025 z dn. 14 stycznia 2025 r., wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Dariusz Ptak – starszy inspektor wojewódzki; członek zespołu kontrolnego, legitymacja służbowa nr 92/2023, wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko - Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – na podstawie upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.31.2025 z dn. 14 stycznia 2025 r., wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

[akta kontroli poz. 10-12]

Kontrolę przeprowadzono w okresie 30 stycznia – 19 lutego 2025 r. co zostało odnotowane w książce kontroli Urzędu pod pozycją nr 1/2025.

Przedmiotem kontroli była ocena realizacji zadań Starosty wynikających z ustawy o fundacjach. Okres objęty kontrolą: od dn. 1 stycznia 2020 r. do dn. 31 grudnia 2024 r.

Kontrola prowadzona była w trybie hybrydowym, tj. w dniach 30-31 stycznia br. rozpoczęto czynności kontrolne w Urzędzie (zapoznanie się z przygotowaną dokumentacją na miejscu w jednostce, sporządzenie dokumentacji fotograficznej, przyjęcie ustnych wyjaśnień od pracowników). W pozostałe dni kontrola była prowadzona zdalnie, bez osobistej obecności kontrolerów w Urzędzie, z wykorzystaniem narzędzi informatycznych do zgromadzenia materiału dowodowego, w celu ustalenia stanu faktycznego, a następnie dokonania oceny działalności jednostki kontrolowanej, a także sformułowania ewentualnych zaleceń pokontrolnych. W dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych okazano legitymacje oraz upoważnienia do kontroli, poinformowano o zasadach kontroli w trybie hybrydowym, wymaganych dokumentach do kontroli oraz formach i terminie ich przekazywania.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dn. 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tj. Dz.U. 2020 poz. 224), art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dn. 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 190 ze zm.), w związku z art. 12-15a ust. 2 ustawy o fundacjach (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 166, dalej „FundU”).

[akta kontroli poz. 10-12]

W okresie objętym kontrolą ustrój powiatu bartoszyckiego określał statut stanowiący załącznik do uchwały Rady Powiatu nr LIII/303/18 z dnia 26 października 2018 (opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 listopada 2018r. poz. 4683), zmieniony przez uchwałę IX/40/2019 Rady Powiatu Bartoszyckiego z dnia 29 marca 2019 (Dz.Urz. Woj. W-M. z 2019 r. poz. 1985) oraz uchwałę XLIII/207/2021 z dnia 29 czerwca 2021 r. (Dz.Urz. Woj. W-M. z 2021 r. poz. 3090).

Jednostka kontrolowana funkcjonowała na podstawie Regulaminu Organizacyjnego przyjętego Uchwałą Zarządu Powiatu Bartoszyckiego Nr 6/20/2019 z dnia 31 stycznia 2019 r. (ze zmianami).

W okresie objętym kontrolą stanowiska pełnili:

- Pan **Jan Nadolny** - Starosta w okresie od 22 listopada 2018 r. do 7 maja 2024 r.
- Pani **Elżbieta Zabłocka** - Starosta w okresie od 7 maja 2024 r. do chwili obecnej.
- Pan **Władysław Bogdanowicz** - Wicestarosta w okresie od 22 listopada 2018 r. do 12 września 2023 r.
- Pan **Marcin Matejunas** - Wicestarosta w okresie od 30 października 2023 r. do 7 maja 2024 r.
- Pan **Paweł Wójcik** - Wicestarosta w okresie od 7 maja 2024 r. do chwili obecnej.
- Pani **Aleksandra Siemaszko** - Sekretarz od 1 sierpnia 2018 r. do chwili obecnej.

Zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi przez Starostę w piśmie OR.1710.1.2025 z dn. 21 stycznia 2025 r., zadania z zakresu nadzoru nad fundacjami realizowane są w Wydziale Organizacyjnym a obowiązek ich realizacji wynika z zakresu obowiązków pracowników.

Regulamin Organizacyjny w § 21 dotyczącym podstawowych zadań Wydziału Organizacyjnego, nie obejmuje nadzoru nad fundacjami.

Wydziałami starostwa kierują naczelnicy na zasadzie jednoosobowego kierownictwa i odpowiedzialności za wyniki pracy wydziału (§ 14. 1 Regulaminu Organizacyjnego). Szczegółowe zakresy czynności pracowników wydziałów określają naczelnicy wg. wzorcowego zakresu czynności opracowanego przez sekretarza (§ 17 Regulaminu Organizacyjnego).

Zgodnie z załącznikiem do Regulaminu Organizacyjnego przedstawiającego schemat struktury organizacyjnej Starostwa Powiatowego w Bartoszycach, nadzór nad pracą Wydziału Organizacyjnego sprawuje sekretarz. Starosta bezpośrednio nadzoruje sekretarza wraz z Wydziałem Organizacyjnym (§ 9. 1 Regulaminu Organizacyjnego).

W okresie objętym kontrolą naczelnikiem Wydziału Organizacyjnego były:

- Pani [REDAKTOWANE] - od 1 kwietnia 2011 r. do 26 lipca 2024 r. (ustał stosunek pracy).
- Pani [REDAKTOWANE] - od 27 lipca 2024 r. do chwili obecnej.

W okresie objętym kontrolą w Wydziale Organizacyjnym zadania z zakresu nadzoru nad fundacjami wykonywało łącznie 4 pracowników:

- Pani [REDAKTOWANE] - od 1 lutego 2013 r. do 26 lipca 2024 r. ([REDAKTOWANE]).
- Pani [REDAKTOWANE] - od 3 grudnia 2020 r. do chwili obecnej ([REDAKTOWANE]).
- Pan [REDAKTOWANE] - od 6 listopada 2023 r. do 5 sierpnia 2024 r. (prace interwencyjne – ustał stosunek pracy).
- Pani [REDAKTOWANE] - od 11 lipca 2024 r. do chwili obecnej (prace interwencyjne).

Zakresy czynności pracowników [REDAKTOWANE] (2020 r. i 2022 r.), [REDAKTOWANE] (2022 r. nie zawierają zapisów dot. nadzoru nad fundacjami. Dopiero w zakresach czynności [REDAKTOWANE] (2023 r.) oraz [REDAKTOWANE] (2024 r.) zawarto zapisy zobowiązujące pracowników do nadzoru nad fundacjami.

Brak przypisania kontrolowanego zadania komórce organizacyjnej lub poszczególnym pracownikom - w odniesieniu do okresu przed dniem 8 listopada 2023 r. (zakres czynności [REDAKTOWANE]) - stanowiło **uchybie** skutkujące niewłaściwą realizacją kontrolowanego zadania. Odpowiedzialność za to uchybie ponosi poprzedni naczelnik Wydziału Organizacyjnego.

[akta kontroli poz. 19, 57-58, BIP]

Kontrolą objęto następujące zagadnienia:

- 1) Wykaz fundacji wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. posiadających siedzibę na obszarze powiatu; zmiany w tym zakresie w okresie objętym kontrolą.
- 2) Wykaz fundacji wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. korzystających ze środków publicznych i prowadzących działalność na obszarze całego kraju, w tym na obszarze właściwości powiatu; zmiany w tym zakresie w okresie objętym kontrolą.
- 3) Dokumenty potwierdzające podstawy prawne działania fundacji (zawiadomienie sądu o wpisaniu fundacji do KRS, aktualny statut fundacji).
- 4) Nadzór Starosty nad działalnością fundacji (art. 12 FundU) pod kątem zgodności z prawem i statutem oraz celem, w jakim fundacja została ustanowiona – ewentualne wnioskowanie do sądu o stwierdzenie zgodności działania fundacji z przepisami prawa i statutem oraz z celem, w jakim fundacja została ustanowiona (sprawozdanie z działalności, korespondencja z fundacjami).
- 5) Nadzór Starosty nad prowadzeniem działalności gospodarczej przez fundacje w rozmiarach służących realizacji jej celów (analiza przedmiotu/zakresu działalności wg statutu oraz KRS, analiza danych z rocznego sprawozdania).
- 6) Nadzór Starosty nad realizacją przez fundacje obowiązku udostępniania sprawozdań do publicznej wiadomości.
- 7) Stosowanie środków nadzorczych Starosty przewidzianych w art. 13 i 14 FundU - wystąpienia do sądu o uchylenie uchwały zarządu fundacji, pozostającej w rażącej sprzeczności z jej celem albo z postanowieniami statutu fundacji lub z przepisami prawa, środki nadzorcze wobec zarządu fundacji.
- 8) Wnioskowanie do sądu o likwidację fundacji w razie osiągnięcia celu, dla którego fundacja była ustanowiona lub w razie wyczerpania środków finansowych i majątku fundacji, fundacja podlega likwidacji w sposób wskazany w statucie. Jeżeli statut nie przewiduje likwidacji fundacji lub jego postanowienia w tym przedmiocie nie są wykonywane, właściwy minister lub starosta zwraca się do sądu o likwidację fundacji (art. 15 FundU).
- 9) Sprawowanie kontroli nad działalnością fundacji będącej instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów ustawy z dn. 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zakresie zgodności jej działania z przepisami tej ustawy (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1124 dalej „TerroryzmU”) - (art. 14a FundU w zw. z art. 130 ust. 2 pkt. 3 TerroryzmU).

Postępowaniem kontrolnym objęto 100 % fundacji wpisanych do wykazu fundacji mających siedzibę na terenie powiatu bartoszyckiego.

Bieżąca kontrola jest pierwszą kontrolą z tego zakresu przeprowadzoną w Starostwie Powiatowym w Bartoszychach.

[akta kontroli poz. 21]

Na podstawie ustaleń kontroli, działalność jednostki kontrolowanej ocenia się **negatywnie**.

Powyższa ocena wynika z następujących ustaleń i ocen dokonanych w poszczególnych obszarach (zagadnieniach) objętych kontrolą:

I. Stan faktyczny ustalony na podstawie akt nadzorowanych podmiotów.

Na podstawie informacji przekazanej przez jednostkę kontrolowaną w piśmie z dnia 21 stycznia 2025 r., znak: Or.1710.1.2025, ustalono, że w wykazie fundacji mających siedzibę na terenie powiatu bartoszyckiego, w okresie objętym kontrolą znajdowało się 19 fundacji. Postępowaniem kontrolnym objęto 100 % dokumentacji związanej z realizacją zadania będącego przedmiotem kontroli.

1. FUNDACJA POMOCY „SAMOPOMOC”, KRS 37130. Fundacja nabyła osobowość prawną w 1993 r. a do Krajowego Rejestru Sądowego (dalej jako „KRS”) została przerejestrowana w dn. 21 sierpnia 2001 r. Podmiot nie posiada statusu Organizacji Pożytku Publicznego (dalej jako „OPP”).

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 1998 r.),
- odpisy z KRS z grudnia 2018 r. oraz stycznia 2025 r.

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu w okresie objętym kontrolą.

[akta kontroli poz. 28]

2. FUNDACJA NA RZECZ ZDROWIA, KRS 28653. Fundacja nabyła osobowość prawną w 1993 r. a do KRS została przerejestrowana w dn. 20 sierpnia 2001 r.. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- statut z 1993 r. (brakuje aktualnego tekstu jednolitego w brzmieniu z 2003 r.),
- aktualny odpis z KRS ze stycznia 2025 r.

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu w okresie objętym kontrolą.

[akta kontroli poz. 29]

3. FUNDACJA ROZWOJU I OŚWIATY I SZKOLNICTWA UKRAIŃSKIEGO ZAHROWA. W aktach znajdują się pisma z 2005 i 2006 przekazane przez Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki z których wynika, że podmiot taki nie figuruje w KRS.

[akta kontroli poz. 30]

4. FUNDACJA ZACHĘTA, KRS 327175. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 24 kwietnia 2009 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2015 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,
- oświadczenie zarządu fundacji z dn. 30 maja 2020 r. o tym, że podmiot nie przyjmuje płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej 10.000 Euro wraz ze zobowiązaniem się do niezwłocznego poinformowania Starosty Bartoszyckiego jeżeli taka operacja zaistnieje,
- oświadczenie zarządu fundacji z dn. 12 października 2021 r. o tym, że podmiot nie przyjmuje płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej 10.000 Euro wraz ze zobowiązaniem się do niezwłocznego poinformowania Starosty Bartoszyckiego jeżeli taka operacja zaistnieje.

W aktach brak innych dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu w okresie objętym kontrolą.

[akta kontroli poz. 31]

5. FUNDACJA „DOBRA STRONA”, KRS 369711. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 15 listopada 2010 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2010 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.

W aktach brak jest innych dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 32]

6. FUNDACJA IM. HIPOKRATESA, KRS 399881. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 21 października 2011 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2011 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.

W aktach brak innych dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 33]

7. FUNDACJA POSTAW NA ROZWÓJ, KRS 500659 (wykreślona). Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 5 marca 2014 r. Od dn. 26 listopada 2021 r. podmiot znajdował się w likwidacji a w dn. 31 października 2023 r. został wykreślony z KRS. Podmiot nie posiadał statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2014 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 34]

8. FUNDACJA FILOKRACJA IM. JERZEGO JANIKA, KRS 377122. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 28 lutego 2011 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- statut z 2011 r. (brakuje aktualnego tekstu jednolitego w brzmieniu z 2013 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,
- nieodebrana korespondencja z października 2019 r. z adnotacją „adresat wyprowadził się”.

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 35]

9. FUNDACJA NA RZECZ OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE „BEZPIECZNY DOM”, KRS 527051. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 13 października 2014 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2014 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 36]

10. FUNDACJA BARCJA VITA, KRS 562219 (wykreślona). Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 11 czerwca 2015 r. Od dn. 14 grudnia 2022 r. podmiot znajdował się w likwidacji a w dn. 10 stycznia 2023 r. został wykreślony z KRS. Podmiot nie posiadał statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2015 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 37]

11. FUNDACJA DOBRO, KRS 408883 (**wykreślona**). Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 23 stycznia 2012 r. Od dn. 1 grudnia 2019 r. podmiot znajdował się w likwidacji a w dn. 1 grudnia 2020 r. został wykreślony z KRS. Podmiot nie posiadał statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2016 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 38]

12. FUNDACJA NIECHCIANYCH ZWIERZĄT, KRS 710167. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 19 grudnia 2017 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2017 r.),
- pismo do fundacji z dn. 7 września 2023 r. informujące o zaplanowanej kontroli w zakresie zgodności działania podmiotu jako instytucji obowiązanej,
- oświadczenie zarządu fundacji z dn. 19 września 2023 r. o tym, że podmiot nie przyjmuje płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej 10.000 Euro wraz ze zobowiązaniem się do niezwłocznego poinformowania Starosty Bartoszyckiego jeżeli taka operacja zaistnieje,
- pismo do fundacji z dn. 20 września 2023 r. informujące o odstąpieniu od planowanej kontroli,
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,

W aktach brak innych dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 39]

13. FUNDACJA TRINITATIS, KRS 696519. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 25 września 2017 r. W Rejestrze Przedsiębiorców podmiot figurował w okresie od 25 września 2017 r. do 10 stycznia 2022 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- statut z 2019 r. (brak jest aktualnego statutu w brzmieniu z 2021 r.),
- zgłoszenie aktualizacyjne NIP-8 złożone przez fundację w dn. 31 grudnia 2021 r.,
- pismo do fundacji z dn. 14 września 2022 r. informujące o zaplanowanej kontroli w zakresie zgodności działania podmiotu jako instytucji obowiązanej,
- oświadczenie zarządu fundacji z dn. 23 września 2022 r. o tym, że podmiot nie przyjmuje płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej 10.000 Euro wraz ze zobowiązaniem się do niezwłocznego poinformowania Starosty Bartoszyckiego jeżeli taka operacja zaistnieje,

- pismo do fundacji z dn. 30 września 2022 r. informujące o odstąpieniu od planowanej kontroli,
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.

W aktach brak innych dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 40]

14. FUNDACJA SOWA – NIGDY SAMI, KRS 809075. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 30 października 2019 r. Od dn. 30 października 2019 r. podmiot figuruje w Rejestrze Przedsiębiorców. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2019 r.),
- skarga anonimowa z dn. 25 marca 2021 r. na działalność fundacji związaną z prowadzeniem zbiórek,
- e-mail radcy prawnego starostwa z dn. 9 kwietnia 2021 r. dot. skargi anonimowej,
- pismo Starosty do fundacji z dn. 9 kwietnia 2021 r. o ustosunkowanie się do zarzutów ze skargi,
- pismo fundacji z wyjaśnieniami z dn. 15 kwietnia 2021 r.,
- wniosek policji z dn. 22 kwietnia 2021 r. o udostępnienie danych fundacji dot. prowadzonych zbiórek,
- odpowiedź Starosty do policji z dn. 29 kwietnia 2021 r. z informacją o braku zastrzeżeń odnośnie działalności wskazanej fundacji,
- pismo do fundacji z dn. 7 kwietnia 2022 r. informujące o zaplanowanej kontroli w zakresie zgodności działania podmiotu jako instytucji obowiązanej,
- oświadczenie zarządu fundacji z dn. 12 kwietnia 2022 r. o tym, że podmiot nie przyjmuje płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej 10.000 Euro wraz ze zobowiązaniem się do niezwłocznego poinformowania Starosty Bartoszyckiego jeżeli taka operacja zaistnieje,
- pismo Starosty do fundacji z dn. 13 kwietnia 2022 r. informujące o odstąpieniu od planowanej kontroli,
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,

W aktach brak innych dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 41]

15. FUNDACJA LELKA, KRS 840266. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 7 maja 2020 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2020 r.),

- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 42]

16. FUNDACJA 11-226, KRS 967502. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 21 kwietnia 2022 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2022 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,

W aktach brak dowodów wskazujących na aktywność nadzorczą organu.

[akta kontroli poz. 43]

17. FUNDACJA AZYL, KRS 1005859. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 5 grudnia 2022 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2022 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r..

[akta kontroli poz. 44]

18. FUNDACJA SZTUKI FILMOWEJ IM. KRZYSZTOFA PTAKA, KRS 1109923. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 25 czerwca 2024 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2024 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,

W stosunku do tej fundacji – z uwagi na datę jej powstania - nie ziścił się jeszcze obowiązek podejmowania czynności nadzorczych.

[akta kontroli poz. 45]

19. FUNDACJA „ROZKWIT”, KRS 1137782. Fundacja nabyła osobowość prawną w dn. 13 listopada 2024 r. Podmiot nie posiada statusu OPP.

W aktach znajduje się następująca dokumentacja dotycząca badanego okresu:

- aktualny statut (z 2024 r.),
- odpis z KRS ze stycznia 2025 r.,

W stosunku do tej fundacji – z uwagi na datę jej powstania - nie ziścił się jeszcze obowiązek podejmowania czynności nadzorczych.

[akta kontroli poz. 46]

II. Ustalenia szczegółowe:

1. Wykaz fundacji wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. posiadających siedzibę na obszarze powiatu bartoszyckiego; zmiany w stanie fundacji w okresie 2020 - 2024 r.

Przed rozpoczęciem kontroli Dyrektor Wydziału Kontroli, w oparciu o art. 15 ust. 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej, pismem z dn. 14 stycznia br., znak: WK-I.431.2.2025, zwrócił się do Starosty Bartoszyckiego o nadesłanie wykazu fundacji znajdujących się pod nadzorem Starosty w latach 2020 - 2024. Z wykazu dołączonego do pisma Starosty znak: OR.1710.1.2025 oraz z ustaleń kontroli wynika, że prowadzony jest rejestr fundacji który obejmuje 19 podmiotów. Rejestr zawiera m.in. następujące dane:

- data wpisu do rejestru,
- nr KRS,
- siedziba oraz adres,
- imiona i nazwiska członków zarządu,
- informacje o statucie,
- dane osób uprawnionych do zaciągania zobowiązań (zarząd),
- cel działania,
- teren działania,
- data wykreślenia z KRS,
- uwagi,
- nr teczek.

[akta kontroli poz. 18-20]

Starosta posiada wiedzę na temat ilości nadzorowanych fundacji oraz prawidłowo prowadzi ich ewidencję. Przedmiotowe cząstkowe zagadnienie ocenia się **pozytywnie**.

2. Wykaz fundacji wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. korzystających ze środków publicznych i prowadzących działalność na obszarze całego kraju, w tym na obszarze powiatu bartoszyckiego; zmiany w tym zakresie w okresie objętym kontrolą.

Stosownie do treści art. 15a FundU, w stosunku do fundacji korzystającej ze środków publicznych i prowadzącej działalność na obszarze całego kraju, w zakresie działalności prowadzonej na obszarze właściwości miejscowej samorządu powiatowego, starosta wykonuje uprawnienia wynikające z przepisów art. 12-15 FundU. Wskazać należy, że ww. regulacja odnosi się do fundacji które objęte są nadzorem właściwego miejscowo „swojego” starosty (innego niż Starosta Bartoszycki), posiadają ogólnopolski zasięg działania i dodatkowo korzystając ze środków publicznych, działają „gościnnie” na obszarze - w tym przypadku - powiatu bartoszyckiego. W zasadzie nie istnieją skuteczne

mechanizmy dające staroście możliwość powzięcia wiadomości o działalności takiej fundacji na jego obszarze. Możliwe jest, że starosta taką informację poweźmie przypadkiem, np. udzielając takiemu podmiotowi dotacji bądź też uzyskując w jakiś inny sposób wiedzę o takiej działalności (reklama, ulotki, pismo od fundacji, skarga/donos, itp.). Mając taką ewentualną wiedzę starosta winien objąć fundację odpowiednim nadzorem.

W piśmie Starosty Bartoszyckiego z dn. 21 stycznia br. znak: OR.1710.1.2025, wskazano jedną fundację (Fundacja Lelka) korzystającą ze środków publicznych i prowadzącą działalność na obszarze całego kraju, w zakresie działalności prowadzonej na obszarze powiatu bartoszyckiego w latach 2020-2024. W toku kontroli zweryfikowano, że wskazany podmiot w rzeczywistości posiada siedzibę na terenie powiatu bartoszyckiego a więc jest fundacją „własną”. Organ nie posiada wiedzy na temat innych „obcych” fundacji posiadających ogólnopolski zasięg działania i dodatkowo korzystających ze środków publicznych, działających na obszarze powiatu bartoszyckiego.

[akta kontroli poz. 19, 42]

Wobec braku posiadania przez Starostę Bartoszyckiego wiedzy odnośnie fundacji korzystających ze środków publicznych i prowadzących działalność na obszarze całego kraju, w zakresie działalności prowadzonej na obszarze właściwości miejscowej samorządu powiatowego, przedmiotowe częściowe zagadnienie **nie podlega ocenie**.

3. Dokumenty potwierdzające podstawy prawne działania fundacji.

Stosownie do treści art. 9 ust. 2 FundU, o wpisaniu fundacji do Krajowego Rejestru Sądowego, sąd zawiadamia ministra właściwego ze względu na zakres jego działania oraz cele fundacji, zwanego dalej „właściwym ministrem” oraz właściwego ze względu na siedzibę fundacji starostę, przesyłając jednocześnie statut.

Kontrola wykazała, że w aktach fundacji gromadzone są postanowienia o dokonaniu wpisu oraz aktualne statuty przesyłane przez Sąd Rejonowy (za okres objęty kontrolą).

W trzech przypadkach stwierdzono brak aktualnych tekstów jednolitych tj.:

1. Fundacja na Rzecz Zdrowia (nr 2) - brakuje aktualnego tekstu jednolitego statutu w brzmieniu z 2003 r. Zmiana statutu została zarejestrowana przez Sąd Rejonowy w Olsztynie, VIII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego, postanowieniem o sygn. akt OL.VIII NS-REJ.KRS/2134/03/819 z dn. 13 maja 2003 r.
2. Fundacja Filokracja im. Jerzego Janiaka (nr 8) - brakuje aktualnego tekstu jednolitego w brzmieniu z 2013 r. Zmiana statutu została zarejestrowana przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego, postanowieniem o sygn. akt WA.XII NS-REJ.KRS/57648/13/640 z dn. 24 października 2013 r.

3. Fundacja Trinitatis (nr 13) - brakuje aktualnego tekstu jednolitego statutu w brzmieniu z 2021 r. Zmiana statutu została zarejestrowana przez Sąd Rejonowy w Olsztynie, VIII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego, postanowieniem o sygn. akt OL.VIII NS-REJ.KRS/13107/21/798 z dn. 10 stycznia 2022 r.

Brak aktualnych statutów ma istotny wpływ na realizację czynności nadzorczych. Z uwagi na fluktuację pracowników a także znaczny upływ czasu (w odniesieniu do ad. 1 - 22 lata oraz w odniesieniu do ad. 2 - 12 lat) jaki upłynął od czasu dokonania zmian w statutach, odstępuje się od zadania organowi pytań w powyższym zakresie, wskazując jednocześnie na konieczność uzupełnienia brakującej dokumentacji. W odniesieniu do pierwszej z ww. fundacji, w 2003 r. właściwym organem nadzoru był Wojewoda Warmińsko-Mazurski a zmiany jakich dokonano w statucie w 2003 r. obejmowały 8 paragrafów. W odniesieniu do drugiej z ww. fundacji zmiana statutu z 2013 r. dotyczyła jedynie § 3 pkt 1 a więc zapisu dotyczącego siedziby (zmiana z Warszawy na Bartoszyce), zatem jego nieposiadanie stanowi brak formalny nie mający wpływu na realizację nadzoru. Zmiany dokonane w statucie trzeciej fundacji także były znaczne albowiem obejmowały 10 paragrafów.

Wobec powyższego organ winien uzupełnić brakującą dokumentację. W pierwszej kolejności należałoby zwrócić się do sądu rejestrowego w Olsztynie z zapytaniem, czy sądy (olsztyński w odniesieniu do ad. 1 i ad. 3 oraz warszawski lub olsztyński w odniesieniu do ad. 2) we właściwym czasie w ogóle dokonały wysyłki tekstów jednolitych (w 2003 r. do Urzędu Wojewódzkiego oraz w 2013 r. i 2021 r. do Starosty Bartoszyckiego). Jeżeli wina leży po stronie sądu rejestrowego - co wydaje się możliwe, albowiem mało prawdopodobne jest nieodebranie korespondencji przez Urząd Wojewódzki czy Starostwo - należy wnioskować o przekazanie odpisów statutów bez konieczności uiszczania opłaty kancelaryjnej za ich wydanie.

[akta kontroli poz. 29, 35, 40]

Starosta Bartoszycki w okresie objętym kontrolą co do zasady należycie gromadził dokumenty, które stanowią bazę wyjściową do prowadzenia nadzoru pod kątem podstaw prawnych działania fundacji. Brak podjęcia odpowiednich działań zmierzających do uzyskania tekstu jednolitego, stanowi nieprawidłowość skutkującą nieposiadaniem przez organ pełnej wiedzy odnośnie danej fundacji. Osobami odpowiedzialnymi za nieprawidłowość jest pracownik realizujący nadzór oraz poprzedni naczelnik Wydziału Organizacyjnego.

Przedmiotowe cząstkowe zagadnienie ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

- 4. Nadzór Starosty nad działalnością fundacji pod kątem zgodności z prawem i statutem oraz celem, w jakim fundacja została ustanowiona – ewentualne wnioskowanie do sądu**

o stwierdzenie zgodności działania fundacji z przepisami prawa i statutem oraz z celem, w jakim fundacja została ustanowiona (art. 12 FundU).

Zgodnie z art. 12 ust. 1 FundU, o zgodności działania fundacji z przepisami prawa i statutem oraz z celem, w jakim fundacja została ustanowiona, orzeka sąd w postępowaniu nieprocesowym na wniosek właściwego ministra lub starosty. Starosta posiada uprawnienia analogiczne do uprawnień właściwego ministra, z tym, że fundacje nie mają obowiązku składania starostom sprawozdań ze swojej działalności. Fundacje mają obowiązek (poza wyjątkiem określonym w art. 12 ust. 2a FundU) corocznego sporządzania merytorycznego sprawozdania ze swojej działalności, obejmującego najważniejsze informacje o działalności fundacji w okresie sprawozdawczym, pozwalające ocenić prawidłowość realizacji przez fundację jej celów statutowych. Sprawozdanie fundacja składa do właściwego ministra.

Szczegółowy zakres informacji jakie musi zawierać sprawozdanie został określony w:

- rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji z dn. 8 maja 2001 r. (tj. Dz.U z 2020 r. poz. 36) – obowiązującego do dn. 30 grudnia 2022 r.;
 - rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie jednolitego wzoru formularza sprawozdania z działalności fundacji z dn. 20 grudnia 2022 r. (tj. Dz.U z 2022 r. poz. 2791) - obowiązujące od dn. 1 stycznia 2023 r.;
- dalej jako „rozporządzenie”.

W sprawozdaniu zawarte są dane, na podstawie których organ nadzoru jest w stanie wstępnie ocenić, czy działalność fundacji jest zgodna z przepisami prawa, statutem oraz celem, w jakim fundacja została ustanowiona.

W związku z powyższym starosta realizujący nadzór, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej (art. 15a ust. 2 FundU), powinien aktywnie podejmować odpowiednie działania zmierzające do uzyskania wiedzy na temat działalności danej fundacji. Najprostszym działaniem nadzorczym jest zapoznanie się ze sporządzonym sprawozdaniem. Co prawda fundacje nie mają obligatoryjnego obowiązku przekazywania sprawozdań staroście, muszą je jednak udostępniać do publicznej wiadomości (art. 12 ust. 3 FundU). Możliwość zapoznania się ze sprawozdaniem uzależniona jest od terminu w jakim fundacja je sporządzi, jednak nie powinno to nastąpić później niż z upływem roku kalendarzowego następującego po roku za jaki sprawozdanie jest sporządzane (art. 12 FundU oraz § 5 ww. rozporządzenia z dn. 8 maja 2001 r.). Starosta może także monitorować strony internetowe fundacji na których często są zamieszczane sprawozdania. Starosta w celu realizacji nadzoru powinien podjąć odpowiednie kroki, w szczególności wystąpić do fundacji o wskazanie miejsca upublicznienia bądź udostępnienie kopii sprawozdania. Podkreślenia wymaga że działanie takie mieści się w *ratio legis* ww. przepisów. Dopiero po podjęciu odpowiednich działań, zmierzających do

zapoznania się ze sprawozdaniem, przy jednoczesnej odmowie bądź braku reakcji ze strony fundacji, organ może stwierdzić, że realizacja nadzoru pośredniego jest utrudniona bądź też niewykonalna. Podejmując odpowiednie działania organ jednocześnie zwalnia się z ewentualnego zarzutu beczynności.

Przepisy ustawy o fundacjach nie przewidują możliwości wnioskowania do sądu o nałożenie grzywny, tak jak zostało to uregulowane w art. 26 ustawy o stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 2261). W FundU ustawodawca nie określił także szczegółowo kompetencji organu nadzoru, tak jak zostało to zrobione w art. 25 ust. 2 ustawy prawo o stowarzyszeniach. Nie oznacza to jednak, że organ z powodu występującej *luki technicznej*, uprawniony jest do zaniechania jakiejkolwiek aktywności nadzorczej, w szczególności tej zmierzającej do zapoznania się z rocznym sprawozdaniem. Na marginesie należy wskazać, że nauka prawa wypracowała sposoby na zniwelowanie luk występujących w systemie prawa. Jednym ze sposobów jest stosowanie analogii, czyli wnioskowania z podobieństwa (*argumentum a simile*). Dla zobrazowania możliwości takiego rozwiązania, jako przykład można wskazać na brak szczegółowych regulacji odnośnie likwidacji fundacji i postulat możliwości zastosowania przepisów prawa spółdzielczego, prawa o stowarzyszeniach lub kodeksu spółek handlowych. Za stosowaniem właśnie przepisów prawa spółdzielczego opowiada się Henryk Cioch, który przyjmuje *de lege lata*, że mogą być odpowiednio w tym przedmiocie stosowane przepisy art. 113–129 ustawy prawo spółdzielcze, szczegółowo regulujące likwidację spółdzielni. Za dopuszczalnością stosowania odpowiednich przepisów prawa spółdzielczego bądź prawa o stowarzyszeniach w odniesieniu do luk w statucie fundacji opowiedział się również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 lutego 2000 r. sygn. akt I CKN 416/98 (Marta Stepnowska, Przegląd Sejmowy nr 4(165)/2021, s. 175-188).

W doktrynie dopuszcza się możliwość stosowania, w sprawach nieuregulowanych w ustawie o fundacjach i statucie, przepisów innych ustaw. Dopuszcza się również, ze względu na zbieżność funkcji pełnionych przez stowarzyszenia i fundacje, możliwość stosowania analogii w kwestiach zbliżonych, a nieuregulowanych w ustawie o fundacjach bądź w Prawie o stowarzyszeniach. W tym miejscu wskazać należy, że stosowanie *per analogiam* przepisów innych ustaw nie oznacza odpowiedniego stosowania przepisów, gdyż o takim stosowaniu można mówić, gdy sama norma prawna nakazuje zastosować przepisy należące do innej instytucji prawnej¹.

Zastosowanie wskazanych środków nadzorczych należy traktować jako wynikającą *implicite* z obowiązku badania stanu faktycznego przez administracyjne organy nadzoru pośredniego, stanowiącego warunek *sine qua non* zastosowania środków nadzoru bezpośredniego. Starosta jako organ nadzoru pośredniego, spotykając się z odmową

¹ Suski Paweł, Komentarz do ustawy o fundacjach. Stowarzyszenia i fundacje, wyd. III

przekazania dokumentacji bądź udzielenia informacji, a także w sytuacji notorycznego braku odbioru korespondencji, powinien rozważyć zasadność zastosowania dalszych kroków określonych w art. 12 ust. 1 FundU (wniosek do sądu o zbadanie zgodności działania fundacji z przepisami prawa i statutu oraz z celem, w jakim fundacja została ustanowiona). W takim przypadku w postępowaniu dowodowym fundacja będzie musiała przedstawić wszystkie dokumenty związane ze swoją działalnością, które będą niezbędne do wydania przez sąd orzeczenia. Stąd też starosta, będący uczestnikiem postępowania, będzie mógł uzyskać niezbędną wiedzę do ewentualnego wnioskowania o zastosowanie innych środków nadzorczych określonych w art. 13-15 FundU. Rozwiązanie takie jest z pewnością niekorzystne z punktu widzenia sprawności i ekonomii wykonywania nadzoru. Właściwe w sprawach nadzoru bezpośredniego sądy rejonowe, mogą wydawać postanowienia: o zgodności działania fundacji z przepisami prawa i postanowieniami statutu oraz nadanymi jej celami, uchylające uchwałę zarządu lub wstrzymujące jej wykonanie, zawieszające zarząd fundacji i wyznaczające zarządcę przymusowego, a także zarządzające przymusową likwidację fundacji. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dn. 16 kwietnia 2021 r. sygn. akt I CSK 492/20, należy dostrzec, że oparte na ww. przepisie (12 ust. 1 FundU) rozstrzygnięcie nadzorcze w istocie nie wywiera żadnych skutków w sferze podmiotowości prawnej fundacji, a zatem jej istnienia, jak i zarządu sprawami. Nie można wprowadzić wykluczyć, że w przyszłości doprowadzi ono do wszczęcia innego postępowania mającego na celu np. ustanowienie zarządu przymusowego na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy o fundacjach, (...), jej wynik nie wpływa na status, zdolność prawną ani zdolność do czynności prawnych fundacji, a ma na celu jedynie wskazanie uchybień w jej funkcjonowaniu.

Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że w latach 2020 - 2024, Starosta Bartoszycki nie podejmował z własnej inicjatywy aktywnych działań w kierunku pozyskania informacji dotyczącej działalności podległych mu fundacji. Przede wszystkim nie zwracał się bezpośrednio do podmiotów o wskazanie miejsca upublicznienia sprawozdań bądź ich nadesłanie. W aktach nie ma także żadnych dowodów wskazujących na przeprowadzanie innych działań nadzorczych (np. notatki z rozmów telefonicznych, notatki z zapoznania się ze sprawozdaniami ze stron internetowych).

Brak odpowiedniej aktywności ze strony organu na tej płaszczyźnie skutkowało tym, że organ nadzoru w ww. okresie nie posiadał odpowiedniej wiedzy o działalności podległych mu fundacji, tym samym nie był w stanie stwierdzić czy ich działanie jest zgodne z prawem, statutem i celem. Zaznaczyć należy, że powinność nadzoru wynika z *ratio legis* ww. przepisów.

[akta kontroli poz. 28-46]

Jedyny przypadek podjęcia działań nadzorczych dotyczy Fundacji Sowa – Nigdy Sami (nr 14). W marcu 2021 r. do organu wpłynęła anonimowa skarga na działalność fundacji

związana z prowadzeniem publicznych zbiórek. Organ po wcześniejszej konsultacji z radcą prawnym, zwrócił się do fundacji o ustosunkowanie się do podniesionych zarzutów. Fundacja w odpowiedzi złożyła obszernie wyjaśnienia, które nie potwierdziły twierdzeń anonimowego skarżącego. W kwietniu 2022 r. organ wystosował do ww. fundacji pismo informujące o zaplanowanej kontroli (w zakresie zgodności działania podmiotu jako instytucji obowiązanej). Z uwagi na treść nadesłanego oświadczenia zarządu fundacji z którego wynika, że podmiot ten nie przyjmuje płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej 10.000 Euro, organ odstąpił od przeprowadzenia zaplanowanej kontroli o czym poinformował fundację.

[akta kontroli poz. 41]

Z informacji udzielonych ustnie w dn. 31 stycznia 2025 r. oraz pisemnie w dn. 17 lutego 2025 r. przez pracowników realizujących nadzór w badanym okresie wynika, że:

- informacje o działalności fundacji nie były pozyskiwane samodzielnie i bazowały na danych przesyłanych przez sąd lub same fundacje,
- nie podejmowano działań nadzorczych ukierunkowanych na przekazanie staroście corocznych sprawozdań.

[akta kontroli poz. 64-65]

W świetle powyższych ustaleń należy stwierdzić, że Starosta Bartoszycki w latach 2020 – 2024 dokonał błędnej interpretacji przepisów art. 12-15 FundU w zakresie znaczenia normatywnego terminu nadzór, który w kontrolowanym zakresie przyjąć powinien postać aktywnych działań następujących niezależnie od ewentualnie otrzymywanych sygnałów o nieprawidłowościach w podmiotach nadzorowanych. W okresie tym organ nie podejmował aktywnych działań zmierzających do zapoznania się **z rzeczywistą działalnością** nadzorowanych fundacji. Akta fundacji poddane kontroli nie zawierają sprawozdań z działalności ani żadnych dowodów z ewentualnej analizy takich dokumentów z upublicznionego źródła. Brak jest także jakiegokolwiek korespondencji kierowanej w tym zakresie do nadzorowanych podmiotów. Posiadanie kompleksowej wiedzy (możliwej do uzyskania po zapoznaniu się z rocznym sprawozdaniem) jest niezbędne do oceny czy ta działalność jest zgodna z przepisami prawa i statutem oraz celem w jakim fundacja została ustanowiona. W świetle powyższego uznać należy że nadzór nad fundacjami w latach 2020 – 2024 realizowany był nieprawidłowo.

Brak należytego nadzoru nad zgodnością działania fundacji z przepisami prawa i statutem oraz z celem w jakim fundacja została ustanowiona, polegający w szczególności na niepodjęciu odpowiednich działań, zmierzających do zapoznania się treścią sprawozdań a co za tym idzie brak posiadania wiedzy w zakresie rzeczywistej działalności fundacji, stanowi **nieprawidłowość** skutkującą naruszeniem art. 12 ust. 1 FundU.

Przyczyną nieprawidłowości jest brak wypracowania aktywnej procedury nadzorczej, ukierunkowanej na pozyskanie od fundacji informacji umożliwiających ocenę ich działania zgodnie z przepisami prawa i statutem oraz celem, w jakim fundacja została ustanowiona.

Osobami odpowiedzialnymi za powstanie ww. nieprawidłowości są pracownicy realizujący zadanie oraz osoba nadzorująca ich pracę.

Wobec powyższych ustaleń przedmiotowe cząstkowe zagadnienie ocenia się **negatywnie**.

5. Nadzór Starosty nad prowadzeniem działalności gospodarczej przez fundacje w rozmiarach służących realizacji ich celów.

Stosownie do treści art. 5 ust. 5 FundU, fundacja może prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji jej celów. Jeżeli fundacja ma prowadzić działalność gospodarczą, wartość środków majątkowych fundacji przeznaczonych na działalność gospodarczą nie może być mniejsza niż tysiąc złotych.

Działalność gospodarcza prowadzona przez fundację służy jako uzupełnienie w pozyskiwaniu środków materialnych i stanowi jedynie uzupełnienie aktywności statutowej. Jak słusznie stwierdził Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny, w wyroku z dn. 12 lutego 2020 r. sygn. akt V ACa 233/19 „*działalność gospodarcza fundacji nie może być głównym i wyłącznym celem jej działania, bowiem z treści art. 5 ust. 1 zd. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach wynika, iż istotą fundacji i zasadniczym jej celem jest prowadzenie działalności statutowej, działalność gospodarcza zaś ma jedynie tworzyć warunki realizacji celów statutowych i uzupełniać środki na działalność statutową. Działalność gospodarcza fundacji musi być więc dostosowana i podporządkowana działalności statutowej, co oznacza, że co najmniej większość dochodów z działalności gospodarczej musi być przeznaczona na cele statutowe, wydatki zaś na działalność gospodarczą muszą pozostawać w rozsądnej proporcji do wydatków na cele statutowe*”. Działalność gospodarcza fundacji ma z jednej strony pozostawać w ścisłym związku z prowadzoną działalnością statutową, z drugiej jednak nie może stanowić wyłącznego zadania fundacji.

Starosta w ramach swoich kompetencji nadzorczych powinien zatem baczyć, aby działalność gospodarcza fundacji prowadzona była w rozmiarach służących realizacji jej celów. Podstawowym „narzędziem” dającym organowi nadzoru możliwość oceny jest roczne sprawozdanie merytoryczne, które fundacje mają obowiązek sporządzać na podstawie art. 12 FundU. Ustawodawca mając na względzie potrzebę zapewnienia informacji pozwalających ocenić prawidłowość realizacji przez fundację jej celów statutowych (w tym także prowadzonej działalności gospodarczej) oraz ujednolicenia sprawozdań, w art. 12 ust. 4 FundU, zawarł delegację ustawową do wydania aktu wykonawczego.

Stosownie do regulacji zawartych w obowiązującym do dn. 31 grudnia 2022r., rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji z dn. 8 maja 2001 r. sprawozdanie powinno zawierać m.in.:

- informację o prowadzonej działalności gospodarczej według wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (§ 2 pkt 3),
- informację o wysokości uzyskanych przychodów, z wyodrębnieniem ich źródeł (np. spadek, zapis, darowizna, środki pochodzące ze źródeł publicznych, w tym z budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego) oraz formy płatności (np. gotówka, przelew), odpłatnych świadczeń realizowanych przez fundację w ramach celów statutowych z uwzględnieniem kosztów tych świadczeń; jeżeli prowadzono działalność gospodarczą, wynik finansowy tej działalności oraz procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł (§ 2 pkt 5),
- informację o poniesionych kosztach na działalność gospodarczą (§ 2 pkt 6).

Od dn. 1 stycznia 2023 r. zastosowanie ma rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie jednolitego wzoru formularza sprawozdania z działalności fundacji z dn. 20 grudnia 2022 r. Powyższe dane umieszcza się w cz. II, III i IV ustalonego formularza.

Starosta w ramach sprawowanego nadzoru powinien analizować sporządzane sprawozdania merytoryczne z działalności fundacji, także pod kątem danych dot. prowadzonej działalności gospodarczej. Oczywiście możliwość zapoznania się ze sprawozdaniem merytorycznym z działalności fundacji uzależniona jest od terminu w jakim fundacja je sporządzi, jednak nie powinna nastąpić później niż z upływem roku kalendarzowego następującego po roku za jaki sprawozdanie jest sporządzane. Wynikało to z treści § 5 ww. rozporządzenia z dn. 8 maja 2001 r. Organ nadzoru może zapoznać się ze sprawozdaniem po jego upublicznieniu (np. na stronie internetowej fundacji) bądź zwrócić się o przekazania jego kopii, albowiem fundacje nie są zobowiązane do ich obowiązkowego przesyłania starostom. Takie ukształtowanie uprawnień starosty powoduje niestety konieczność aktywnego podjęcia odpowiednich działań.

Innym sposobem pozyskania ww. danych jest zapoznanie się ze sprawozdaniem finansowym sporządzanym w oparciu o przepisy Rozdziału 5 ustawy o rachunkowości i złożonym do zasobu Krajowego Rejestru Sądowego. Stosownie do treści art. 47 tej ustawy, w rachunku zysków i strat wykazuje się oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy. Natomiast w myśl przepisu art. 49 przytoczonego aktu, sprawozdanie z działalności jednostki powinno obejmować m. in. istotne informacje o stanie majątkowym i sytuacji finansowej. Dokumentacja taka jest do wglądu za pośrednictwem Portalu Rejestrów Sądowych na stronie https://ekrs.ms.gov.pl/rdf/pd/search_df.

W kontrolowanym okresie 2 spośród 19 fundacji (nr 13 i 14) figurowały w rejestrze przedsiębiorców KRS.

Z informacji udzielonych ustnie w dn. 31 stycznia 2025 r. oraz pisemnie w dn. 17 lutego 2025 r. przez pracowników realizujących nadzór w badanym okresie wynika, że nie podejmowano żadnych działań w kierunku ustalenia, które fundacje prowadzą działalność gospodarczą.

[akta kontroli poz. 64-65]

Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że w okresie objętym kontrolą Starosta Bartoszycki nie posiadał wiedzy o skali działalności gospodarczej prowadzonej przez podległe mu fundacje. W aktach fundacji przedłożonych do kontroli brak jest dowodów aktywności organu w tym zakresie. Organ nie podejmował działań zmierzających do zapoznania się z rzeczywistą skalą i zakresem działalności gospodarczej nadzorowanych fundacji. Akta fundacji nie zawierają sprawozdań z działalności ani żadnych dowodów innej aktywności w tym zakresie. Jak już zostało wskazane powyżej, posiadanie kompleksowej wiedzy dotyczącej działalności fundacji jest niezbędne także do oceny czy działalność gospodarcza prowadzona jest w rozmiarach służących realizacji celów. Na marginesie należy wskazać, że za pośrednictwem Portalu Rejestrów Sądowych w zakładce „Przeglądarka dokumentów finansowych”, dostępne są sprawozdania finansowe złożone przez Fundację Trinitatis (za lata 2018-2020) jak i Fundację Sowa-Nigdy Sami (za lata 2019-2023).

Brak należytego nadzoru nad działalnością gospodarczą fundacji, pod kątem rozmiarów służących realizacji ich celów, stanowi **nieprawidłowość** skutkującą naruszeniem art. 12 w zw. Z art. 5 ust. 1 zd. 2 i ust. 5 FundU.

Przyczyną nieprawidłowości jest brak wypracowanej aktywnej procedury nadzorczej, ukierunkowanej na pozyskanie danych, umożliwiających ocenę działalności gospodarczej pod kątem rozmiarów służących realizacji jej celów.

Osobami odpowiedzialnymi za powstanie ww. nieprawidłowości są pracownicy realizujący zadanie oraz osoba nadzorująca ich pracę.

Wobec powyższych ustaleń przedmiotowe częściowe zagadnienie ocenia się **negatywnie**.

6. Nadzór nad realizacją przez fundacje obowiązku udostępniania sprawozdań do publicznej wiadomości.

Fundacja składa corocznie właściwemu ministrowi sprawozdanie ze swojej działalności. Jego treść jest określona przez ww. rozporządzenia. Zgodnie z art. 12 ust 3 FundU sporządzone sprawozdanie jest przez fundację udostępniane do publicznej wiadomości.

Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że w latach 2020 - 2024, Starosta Bartoszycki nie podejmował aktywnych działań w kierunku pozyskania informacji dot. udostępnienia sprawozdań do publicznej wiadomości. Przede wszystkim nie zwracał się bezpośrednio do podmiotów o wskazanie miejsca upublicznienia sprawozdań. W aktach nie ma żadnych dowodów wskazujących na przeprowadzanie innych działań nadzorczych (np. notatki z rozmów telef., notatki z przeglądu stron internetowych fundacji).

[akta kontroli poz. 28-46]

Z informacji udzielonych ustnie w dn. 31 stycznia 2025 r. oraz pisemnie w dn. 17 lutego 2025 r. przez pracowników realizujących nadzór w badanym okresie wynika, że nie podejmowano żadnych działań w kierunku ustalenia, czy i w jaki sposób fundacje upubliczniły roczne sprawozdania.

[akta kontroli poz. 64-65]

Brak odpowiedniej aktywności ze strony organu na tej płaszczyźnie skutkuje tym, że organ nadzoru nie posiadał odpowiedniej wiedzy czy nadzorowane fundacje zrealizowały obowiązek upublicznienia sprawozdań.

Brak podjęcia odpowiednich działań w kierunku ustalenia czy fundacje wykonały obowiązek udostępniania sprawozdań do publicznej wiadomości stanowi **uchybie** skutkujące naruszeniem art. 12 ust. 1 i 3 FundU.

Przyczyną uchybień jest nienależyte wykonywanie czynności nadzorczych.

Osobami odpowiedzialnymi za powstanie ww. nieprawidłowości są pracownicy realizujący zadanie oraz osoby nadzorujące ich pracę.

Przedmiotowe częściowe zagadnienie ocenia się **negatywnie**.

7. Stosowanie środków nadzorczych Starosty przewidzianych w art. 13 i 14 FundU - wystąpienia do sądu o uchylenie uchwały zarządu fundacji, pozostającej w rażącej sprzeczności z jej celem albo z postanowieniami statutu fundacji lub z przepisami prawa, środki nadzorcze wobec zarządu fundacji.

Zgodnie z art. 13 FundU właściwy minister lub starosta może wystąpić do sądu o uchylenie uchwały zarządu fundacji, pozostającej w rażącej sprzeczności z jej celem albo z postanowieniami statutu fundacji lub z przepisami prawa. Organ ten może jednocześnie zwrócić się do sądu o wstrzymanie wykonania uchwały do czasu rozstrzygnięcia sprawy. Natomiast stosownie do art. 14 ust. 1 i 2 jeżeli działanie zarządu fundacji w istotny sposób narusza przepisy prawa lub postanowienia jej statutu albo jest niezgodne z jej celem, organ o którym mowa w art. 13, może wyznaczyć odpowiedni termin do usunięcia tych uchybień w działalności zarządu, albo może żądać dokonania w wyznaczonym terminie zmiany zarządu fundacji. Po bezskutecznym upływie terminu albo w razie dalszego

uporczywego działania zarządu fundacji w sposób niezgodny z prawem, statutem lub celem fundacji, organ o którym mowa w art. 13, może wystąpić do sądu o zawieszenie zarządu fundacji i wyznaczenie zarządcy przymusowego.

W okresie objętym kontrolą Starosta Bartoszycki nie wnioskował do sądu o uchylenie uchwały zarządu fundacji, pozostającej w rażącej sprzeczności z jej celem albo z postanowieniami statutu fundacji lub z przepisami prawa, a także nie stosował środków nadzorczych w stosunku do zarządu fundacji, wobec czego przedmiotowe częściowe zagadnienie **nie podlega ocenie**.

[akta kontroli poz. 19]

8. Wnioskowanie do sądu o likwidację fundacji w razie osiągnięcia celu, dla którego fundacja była ustanowiona lub w razie wyczerpania środków finansowych i majątku fundacji, fundacja podlega likwidacji w sposób wskazany w statucie. Jeżeli statut nie przewiduje likwidacji fundacji lub jego postanowienia w tym przedmiocie nie są wykonywane, właściwy minister lub starosta zwraca się do sądu o likwidację fundacji (art. 15 FundU).

Stosownie do art. 15 ust. 2 ustawy, jeżeli statut nie przewiduje likwidacji fundacji lub jego postanowienia w tym przedmiocie nie są wykonywane, właściwy minister lub starosta, zwraca się do sądu o likwidację fundacji.

W okresie objętym kontrolą Starosta Bartoszycki nie wnioskował do Sądu o likwidację fundacji, wobec czego przedmiotowe częściowe zagadnienie **nie podlega ocenie**.

[akta kontroli poz. 19]

9. Sprawowanie kontroli nad działalnością fundacji będącej instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów ustawy z dn. 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w zakresie zgodności jej działania z przepisami tej ustawy (art. 14a FundU w zw. z art. 130 ust. 2 pkt. 3 TerroryzmU).

Starosta na podstawie art. 14a FundU sprawuje kontrolę nad działalnością fundacji będącej instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (ustawa z dn. 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1124 za zm., dalej „TerroryzmU”), w zakresie zgodności jej działania z przepisami tej ustawy. Do kontroli stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 12 TerroryzmU.

Instytucjami obowiązаныmi są m. in. fundacje ustanowione na podstawie FundU, w zakresie w jakim przyjmują lub dokonują płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10.000 euro, bez względu na to, czy płatność jest

przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane (art. 2 ust. 1 pkt 21 TerroryzmU).

Do obowiązków fundacji będącej instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów TerroryzmU należy m.in.:

- wyznaczenie kadry kierowniczej wyższego szczebla, odpowiedzialnej za wykonywanie obowiązków określonych w ustawie (art. 6 w zw. z art. 2 ust. 2 pkt 9);
- wyznaczenie spośród członków organu zarządzającego osoby odpowiedzialnej za wdrażanie obowiązków określonych w ustawie (art. 7);
- wyznaczenie pracownika zajmującego kierownicze stanowisko, odpowiedzialnego za zapewnienie zgodności działalności fundacji oraz jej pracowników i innych osób wykonujących czynności na jej rzecz z przepisami ustawy (art. 8);
- identyfikacja i ocena ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu odnoszącego się do działalności fundacji, a także sporządzanie w postaci papierowej lub elektronicznej oceny tego ryzyka, jak również jego aktualizacja nie rzadziej niż co 2 lata (art. 27);
- stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego wobec swoich klientów (art. 33–37, art. 39 i art. 41);
- stosowanie wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego w przypadkach wyższego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu (art. 43, art. 44 i art. 46);
- dokumentowanie zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego oraz wyników bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji (art. 34 ust. 3);
- prowadzenia bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji w stosunku do klientów, wobec których stosuje się wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego (art. 43 ust. 3);
- podejmowanie działań określonych w art. 43 ust. 4 w przypadku ujawnienia transakcji nietypowej, nienaturalnie złożonej oraz opiewającej na wysokie kwoty, które wydają się nie mieć uzasadnienia prawnego lub gospodarczego;
- przechowywanie dokumentacji uzyskanej w wyniku stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz dowodów potwierdzających przeprowadzone transakcje (art. 49);
- wprowadzenie wewnętrznej procedury w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (art. 50);
- przekazywanie Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej informacji o przyjętej wpłacie lub dokonanej wypłacie środków pieniężnych o równowartości przekraczającej 15 000 euro (art. 72 ust. 1 pkt 1);
- zawiadamianie w trybie i na zasadach określonych w ustawie Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu (art. 74);

- stosowanie szczególnych środków ograniczających wobec osób i podmiotów określonych w ustawie (art. 117);
- wstrzymywanie transakcji w trybie i na zasadach określonych w ustawie.

Generalny Inspektor Informacji Finansowej (dalej jako „GIIF”) sprawuje kontrolę wykonywania przez instytucje obowiązane obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. W ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli, kontrolę sprawują także, na zasadach określonych w ustawie, ministrowie lub starostowie - w odniesieniu do fundacji (art. 130 ust 1 i 2 pkt 3 TerroryzmU).

Kontrola jest przeprowadzana na podstawie rocznych planów kontroli zawierających w szczególności wykaz podmiotów podlegających kontroli, zakres kontroli oraz uzasadnienie jej przeprowadzenia. Przy opracowywaniu planów kontroli bierze się pod uwagę ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu określone w szczególności w krajowej ocenie ryzyka oraz w sprawozdaniu Komisji Europejskiej, o którym mowa w art. 6 ust. 1-3 dyrektywy 2015/849. GIIF może zwrócić się do starosty, o przeprowadzenie kontroli doraźnej w instytucjach obowiązanych (art. 131 TerroryzmU).

Starosta przekazuje GIIF:

- roczne plany kontroli wraz z uzasadnieniem, nie później jednak niż do dn. 31 grudnia roku poprzedzającego kontrolę, a także aktualizacje planów, w terminie 14 dni od dnia ich sporządzenia;
- zawiadomienie o zamiarze przeprowadzenia kontroli doraźnej wraz z uzasadnieniem, nie później niż w dniu rozpoczęcia kontroli, chyba że przeprowadzenie kontroli wynika z zaktualizowanego planu kontroli;
- informację o wynikach kontroli, w terminie 14 dni od dnia jej zakończenia lub wydania zaleceń pokontrolnych albo podjęcia decyzji o odstąpieniu od ich wydania (art. 131 ust. 5 TerroryzmU).

Tryb i zasady przeprowadzania kontroli zawarte są w przepisach art. 133-146 TerroryzmU.

W tym miejscu uwypuklić należy pojawiające się zasadnicze pytanie, czy instytucje obowiązane dynamiczne, takie jak np. fundacje i stowarzyszenia, muszą stosować się do wymagań i obowiązków ustawy w sytuacji, w której okoliczność stanowiąca o ich przymocie instytucji obowiązanej jeszcze nie zaistniała? Innymi słowy, czy fundacja, która do tej pory nie przyjęła i nie dokonała płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, musi posiadać regulamin wewnętrzny (art. 50 TerroryzmU) i wyznaczyć pracownika odpowiedzialnego za zapewnienie zgodności funkcjonowania z przepisami ustawy, tzw. *AML Officer* (art. 8 TerroryzmU)? A jeśli tak, to czy fundacja ta jest zobowiązana do stosowania środków bezpieczeństwa finansowego wobec wszystkich klientów, czy też jedynie wobec tego, którego dotyczy dana płatność

gotówką przekraczająca 10 000 euro (przy czym należy pamiętać, że na kwotę 10 000 euro może się składać wiele, powiązanych ze sobą transakcji, które fundacja powinna zidentyfikować)? Odpowiedź na to pytanie nie może być jednoznaczna. Otóż wydaje się, że należy rozróżnić sytuacje, w których z prawdopodobieństwem granicznym z pewnością nie wystąpi sytuacja, w której dany przedsiębiorca, fundacja czy stowarzyszenie będą miały styczność z transakcją czy płatnością gotówkową przekraczającą 10 000 euro, nawet w przypadku wielu transakcji, które wydają się ze sobą powiązane (np. przedsiębiorca prowadzący sklep spożywczy). Jednakże wszędzie tam, gdzie wysokie jest prawdopodobieństwo wystąpienia transakcji gotówkowej przekraczającej 10 000 euro, przedsiębiorca powinien posiadać regulamin przeciwdziałania praniu pieniędzy i wywiązać się z innych obowiązków nałożonych ustawą, bowiem już w momencie wystąpienia danej transakcji staje się instytucją obowiązaną i musi posiadać odpowiednie mechanizmy. Jako przykład można wskazać sieć sklepów odzieżowych przyjmującą płatność za towary gotówką, czy klub sportowy działający w formie stowarzyszenia zakupujący albo sprzedający sprzęt sportowy za kwotę ponad 10 000 euro w formie gotówkowej. Przy tym, odpowiadając na drugie z postanowionych pytań, należy wskazać, że regulacje wewnętrzne oraz obowiązki ustawowe w zakresie stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, czy też raportowania do GIIF znajdą zastosowanie jedynie do klienta i transakcji, z którą związany jest przepływ gotówkowy przekraczający 10 000 euro. Wówczas znajdą zastosowanie praktycznie wszystkie obowiązki wynikające z ustawy, bowiem podmiot ten staje się pełnoprawną instytucją obowiązaną na gruncie ustawy².

W świetle powyższego, Starosta realizując ustawowy obowiązek kontroli nad działalnością fundacji będącej instytucją obowiązaną, **musi przede wszystkim posiadać wiedzę czy dana fundacja nabyła taki status w związku z realizowanymi płatnościami gotówkowymi**. Jak już zostało wskazane powyżej, podstawowym „narzędziem” dającym organowi nadzoru możliwość oceny stanu faktycznego, jest coroczne sprawozdanie merytoryczne, które fundacje mają obowiązek sporządzać na podstawie art. 12 FundU. Stosownie do § 2 pkt 10 i 11 ww. rozporządzenia (obowiązującego do dn. 31 grudnia 2022 r.), sprawozdanie powinno zawierać informację, czy fundacja jest instytucją obowiązaną oraz o przyjęciu lub dokonaniu przez fundację płatności w gotówce, o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, wraz ze wskazaniem daty i kwoty operacji. Według aktu wykonawczego obowiązującego od dn. 1 stycznia 2023 r. t.j. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

² M. Dyl, M. Królikowski (red.), Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz, [w:] M. Dyl, M. Królikowski (red.), Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Ustawa sankcyjna. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2024.

w sprawie jednolitego wzoru formularza sprawozdania z działalności fundacji z dn. 20 grudnia 2022 r., wymagane dane zamieszcza się w polu X i XI formularza stanowiącego załącznik do rozporządzenia. Innym sposobem uzyskania ww. danych jest zwrócenie się bezpośrednio do fundacji o przesłanie żądanych informacji.

Z informacji udzielonych ustnie w dn. 31 stycznia 2025 r. oraz pisemnie w dn. 17 lutego 2025 r. przez pracowników realizujących nadzór w badanym okresie wynika, że nie podejmowano aktywnych działań w kierunku ustalenia które z fundacji posiadają status podmiotu obowiązanego, a jedynie działania w tym zakresie (w okresie objętym kontrolą) polegały na zamieszczeniu komunikatu z obowiązkami fundacji na stronie BIP Urzędu.

[akta kontroli poz. 64-65]

Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że w latach 2020–2024, Starosta Bartoszycki, co do zasady, nie podejmował aktywnych działań w celu pozyskania informacji dotyczących ewentualnego posiadania przez fundacje statusu podmiotu obowiązanego. W szczególności nie zwracał się bezpośrednio do tych podmiotów o przesyłanie rocznych sprawozdań (zawierających takie dane) ani o składanie stosownych oświadczeń. Dokumentacja nie zawiera również dowodów wskazujących na podejmowanie innych działań nadzorczych, takich jak notatki z rozmów telefonicznych czy analizy sprawozdań publikowanych na stronach internetowych. Pomimo braku aktywności nadzorczej, Starosta Bartoszycki posiadał wiedzę na temat statusu czterech fundacji (nr 4, 12, 13, 14), które przesyłały stosowne oświadczenia. Ich przekazanie było wynikiem wszczęcia postępowania kontrolnego na podstawie planów kontroli instytucji obowiązanych. Z analizy dokumentacji wynika, że obowiązek informowania o rocznych planach kontroli instytucji obowiązanych, wynikający z art. 131 ust. 5 pkt 1) TerrorU, był realizowany w latach 2022–2025. Należy jednak zaznaczyć, że w 2024 r. do kontroli nie wytypowano żadnej fundacji. System typowania podmiotów objętych planem kontroli należy uznać za wadliwy ze względu na jego losowy charakter oraz małą próbę (1 -2 fundacje na 19 będących w wykazie). Co więcej, udzielanie odpowiedzi w zakresie niespełnienia przez fundację warunków instytucji obowiązanej następowało dopiero w wyniku informacji o zamiarze wszczęcia kontroli przez Starostę Bartoszyckiego.

Ponadto plany kontroli nie były poprzedzane analizą ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu przez wytypowane instytucje, co stanowi istotne uchybienie w zakresie realizacji obowiązków nadzorczych wynikających z ustawy.

[akta kontroli poz. 19, 22, 31, 39-41]

Brak odpowiedniej aktywności ze strony organu na tej płaszczyźnie skutkował tym, że organ nadzoru nie posiadał pełnej wiedzy czy podległe mu fundacje posiadają status podmiotu obowiązanego. Co prawda organ zamieścił na stronie internetowej BIP komunikat kierowany do fundacji jednak działanie to, chociaż co do zasady prawidłowe,

nie może stanowić wystarczającej podstawy do uznania, że nadzór we wskazanym okresie był realizowany prawidłowo. Organ nie ma żadnego dowodu że zarząd fundacji z takim komunikatem się zapoznał, na fundacji zaś nie spoczywa obowiązek śledzenia komunikatów organu. Zamieszczanie takich informacji jest jak najbardziej wskazane ale jako działanie towarzyszące innym aktywnym formom kontaktu z fundacjami. W świetle powyższego uznać należy że nadzór nad fundacjami w latach 2020 – 2024 w przedmiotowym zakresie realizowany był nieprawidłowo.

Brak należytego nadzoru nad fundacjami, pod kątem ustalenia czy są one instytucją obowiązującą, stanowi **nieprawidłowość** skutkującą naruszeniem art. 14a FundU.

Przyczyną nieprawidłowości jest nienależyte wykonywanie czynności nadzorczych.

Osobami odpowiedzialnymi za powstanie ww. nieprawidłowości są pracownicy realizujący zadanie oraz osoby nadzorujące ich pracę.

Wobec powyższych ustaleń przedmiotowe częściowe zagadnienie ocenia się **negatywnie**.

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

III. Zalecenia.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

- 1) Wzmożenie nadzoru nad pracownikami odpowiedzialnymi za realizację zadania.
- 2) Zmianę sposobu wykonywania czynności nadzorczych nad fundacjami z pasywnego na aktywny.
- 3) Podjęcie odpowiednich działań w kierunku uzupełnienia brakującej dokumentacji – tekstów jednolitych statutów wskazanych fundacji.
- 4) Podejmowanie corocznie odpowiednich działań nadzorczych nad działalnością fundacji, pod kątem zgodności z prawem i statutem oraz celem, w jakim fundacja została ustanowiona (w szczególności poprzez działania zmierzające do analizy sprawozdań merytorycznych z działalności).
- 5) W przypadku braku możliwości zapoznania się ze sprawozdaniem, pomimo podjętych działań w tym kierunku oraz w razie uzasadnionych wątpliwości co do zgodności działania fundacji z przepisami prawa, statutem oraz celem, rozważenie skierowania do sądu wniosków w trybie art. 12 FundU.
- 6) Podejmowanie corocznie odpowiednich działań nadzorczych nad prowadzeniem przez fundację działalności gospodarczej, w rozmiarach służących realizacji jej celów (w szczególności przez analizę statutów i rocznych sprawozdań z działalności).
- 7) Sprawowanie należytego nadzoru nad obowiązkiem udostępniania przez fundację rocznego sprawozdania z działalności do publicznej wiadomości.

- 8) Podejmowanie corocznie odpowiednich działań nadzorczych pod kątem ustalenia, czy fundacja jest podmiotem obowiązany w rozumieniu przepisów TerroryzmU. W przypadku ustalenia, że fundacja jest podmiotem obowiązany, podjęcie działań kontrolnych na podstawie art. 14a FundU w zw. z art. 130-146 TerroryzmU.

Proszę Panią Starostę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Radosław Król